

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

2252/25/פ

הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון – קביעת תעריף מקסימלי לשכר טרחת עורך דין), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 6 בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז–1967¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 6(א) –
- (1) אחרי "פסק הדין" יבוא "לאחר 30 יום מיום קבלת ההתראה אצל החייב כאמור בסעיף קטן (א1)" ואחרי "שיינקטו" יבוא "ויצרף לה את מכתב ההתראה כאמור";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא :
- "(א1) לא תוגש בקשה לביצוע פסק דין כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר ששלח הזוכה לחייב התראה בדואר רשום בה יפורט החוב וההליכים שבכוונת המבקש לנקוט בהוצאה לפועל בתום 30 יום מיום קבלת ההתראה ויצוינו פרטי התקשרות לשם בירור בנוגע לחוב ולתשלומו."
2. בסעיף 9 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא :
- "(ד) על אף האמור בסעיף זה, ההוצאות לעניין שליחת התראה לא יעלו על 30 שקלים חדשים או פי ארבעה מעלות משלוח מכתב רגיל בדואר רשום, לפי הגבוה."
3. תיקון סעיף 10 בסעיף 10(א) לחוק העיקרי, במקום "בתעריף המינימלי שנקבע לפי סעיף 81 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א–1961" יבוא "בתוספת השישית", אחרי "שהוגשה לו" יבוא "ובלבד שלא יעלה על השכר האמור בתוספת השישית" ובסופו יבוא "ובתיקי הוצאה לפועל הניתנים לביצוע במסלול מקוצר לא יהא זכאי הזוכה כאמור לשכר טרחת עורך דין, זולת אם קבע רשם ההוצאה לפועל אחרת מטעמים שירשמו".

¹ ס"ח התשכ"ז, עמ' 16.

הוספת תוספת שישית 4. אחרי התוספת החמישית לחוק העיקרי יבוא : שישית

"תוספת שישית"

(סעיף 10)

שכר טרחת עורך דין בשקלים חדשים	תעריף שכר עורך דין גובה החוב בשקלים חדשים
-	עד 999
עד 700	1,000 – 5,000
עד 1,200	5,001 – 10,000
עד 2,000	10,001 – 20,000
עד 3,500	20,001 – 50,000
עד 5,000	50,001 – 100,000
עד 7,000	100,001 – 200,000
עד 12,000	200,001 – 500,000
עד 20% מגובה החוב"	500,000 ומעלה

דברי הסבר

חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק), מעניק לרשם ההוצאה לפועל סמכות מעין שיפוטית, על פיה מוסמך הרשם לפסוק לחובת החייב חוב עבור אגרות, הוצאות, שכר עורך דין ושכר בגין פעולות מיוחדות שיצאו מידי הנושה לשם ניהול הליך גביית החוב בהוצאה לפועל. באופן זה, החוב שנפסק על ידי הרשם בגין הוצאות ניהול ההליך יתווסף לחוב המקורי של החייב לנושה, כאמור בסעיפים 9 ו-10 לחוק. עוד ראוי לציין כי שיקול דעתו של הרשם בפסיקת הוצאות ושכר עורך דין הינו רחב וכפועל יוצא היכולת לערער על פסיקתו מצומצמת (ע"מ (חיפה) 10592-03-09 אדווטק טכנולוגיות חדשניות בע"מ נ' פקיד שומה עכו (פורסם בנבו, 10.11.2013)). בבואו של הרשם לעשות שימוש בסמכותו, לנגד עיניו צריכות להיות מונחות שתי תכליות הדורשות איזון מתמיד: האחת – לסייע לזוכה לגבות את חובו במהירות וביעילות. השנייה – להגן על החייב אשר בשל מצבו הכלכלי אינו יכול לעמוד בתשלום החוב ולשמור על כבודו של החייב וחירותו (דו"ח ביקורת מיוחד מטעם מבקר המדינה לשנת 2016 (מנגנון גביית חובות בהוצאה לפועל, עמ' 8)). מטרת הצעת חוק זו היא מתן מענה לתכלית השמירה על כבודו וחירותו של החייב מבלי לפגוע ביחסים החוזיים שבין הנושה לבין עורך הדין המייצג אותו בהליך. לפיכך, מוצע לקבוע תעריפים מקסימליים להשתת שכר עורך דין על החייב בהתאם לשיעור החוב המקורי, כך שלא ייווצר מצב שבו חובות קטנים מתנפחים לחובות שאינם ברי השבה, המונעים מחייבים לחזור ולנהל חיים כלכליים נורמליים ועצמאיים.

מנתוני מערכת ההוצאה לפועל עולה כי כ-1.25 מיליון תיקים, שהם כ-52% מהתיקים שנוהלו באוגוסט 2015 בהוצאה לפועל נפתחו לגביית חוב של עד 5,000 ש"ח. עוד עולה כי בשנת 2014 פתחו מערכת ההוצאה לפועל כ-5,000 תיקים לגביית חובות בסכומים נמוכים שבין עשרות שקלים חדשים

לכמה מאות ש"ח. המשמעות של פתיחת תיקים בגין חובות בסכום נמוך היא גידול ניכר ולא פרופורציונלי בשיעור של מאות אחוזים מסכום החוב, כבר ביום פתיחת התיק, בשל הוספת אגרת פתיחת תיק ושכר טרחה (בתיקים שבהם הזוכה מיוצג על ידי עורך דין מושת על החייב חיוב בגין שכר טרחת עורך דין בעת פתיחת תיק (להלן – שכר טרחה א')). בנוסף נושא החייב בחיוב עבור הוצאות נוספות כגון מסירה אישית, הוצאות זימון עדים, לרבות שכר בטלה, שכר מומחים וכדומה. בהמשך ניהולו של התיק, חל גידול ניכר נוסף בסכום החוב עם התווספות שכר טרחה נוסף (לאחר שעורך הדין מבצע פעולה ראשונה (כגון בקשה לעיקול כספים) מושת על החייב חיוב נוסף בגין שכר טרחתו של עורך הדין (להלן – שכר טרחה ב')).

להלן דוגמא שהובאה מדו"ח מבקר המדינה: חוב מקורי של 50 ש"ח יגדל ביום הפתיחה פי תשעה בערך. לאחר נקיטת ההליך הראשון (למשל, בקשה לעיקול כספים בחשבון בנק שמועבר באמצעות ממשק ישיר ממוחשב בין ההוצאה לפועל לבנק) ייזקף לחוב זה שכר טרחה ב', דבר שיגדיל את החוב המקורי פי 20. זאת, נוסף על הגידול המתמיד בחוב עקב תוספת ריבית, הצמדה והוצאות שונות.

כיום אין תקרה להשתת חובות בגין שכר עורך דין והוצאות המתווספים לחוב המקורי של חייב בהוצאה לפועל. ההוראות היחידות לעניין זה מצויות בתקנות כללי לשכת עורכי הדין, התש"ס-1999, ומהוות המלצה בלבד לגביית תעריף מינימלי לשכר עורך דין בעבור ניהול הליכים בהוצאה לפועל.

מוצע לתקן את סעיף 6 לחוק כך שסעיף קטן (א) יכלול תנאי נוסף לזכאות להגיש בקשה לפתיחת הליכים לרשות ההוצאה לפועל. בהתאם לתנאי זה שייקבע בסעיף קטן (א1) המבקש יצרף את מכתב ההתראה ששלח לחייב ויפעל רק לאחר שעברו 30 ימים מיום קבלת המכתב אצל החייב. כמו כן בסעיף קטן (א1) מפורט איזה סוג מידע חייב להיכלל במכתב ההתראה.

בנוסף, מוצע לתקן את סעיף 9 כך שעל אף סמכותו הרחבה של הרשם לקבוע הוצאות שונות ולהחילן על החייב, לא יהיה רשאי רשם ההוצאה לפועל להשית על החייב חוב בגין משלוח מכתב התראה בעלות העולה על 20 שקלים חדשים או עלותו של משלוח דואר רשום, הגבוה מבין השניים.

עוד מוצע לתקן את סעיף 10 לחוק, כך שרשם ההוצאה לפועל יהיה מנוע מפסיקת חוב בגין שכר עורך דין לטובת הנושה עבור ייצוגו בהליכי הוצאה לפועל, העולה על התעריף המוצע בתוספת השישית ומותאם לחוב המקורי. יש להדגיש כי התעריף המקסימלי לשכר עורך הדין אותו רשאי רשם ההוצאה לפועל להשית על החייב אינו פוגם בהתקשרות החוזית שבין הנושה לעורך הדין שמייצגו, אלא רק מגדיר את התעריף שבהתאם אליו יכול הנושה להשיב לעצמו הוצאה זו. באופן זה, כל נושה יכלול צעדיו בבואו לבחור את עורך הדין המייצג אותו לאור הידיעה כי אם יבחר בעורך דין שתעריפו גבוהה מהקבוע בתוספת לא יהיה זכאי הנושה להחזר מלא של הוצאות הייצוג. כמו כן, מוצע להוסיף בסעיף 10 הגבלה לזכאותם של המבקשים פסיקת שכר עורך דין במצב שיכלו לבחור לגבות את החוב במסלול מקוצר.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי וקבוצת חברי הכנסת (פ/1731/24) ועל ידי חבר הכנסת דסטה גדי יברקן (פ/1942/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/890/25) ועל ידי חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון (פ/1396/25).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/1119/23 ; פ/1113/24).

הצעת החוק זהה לפ/1113/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)